

ZAKAMARKI JĘZYKA NIEMIECKIEGO

dr Anna Jędrzejczyk

Podręcznik do nauki
gramatyki języka niemieckiego
(1. rok lingwistyki stosowanej)

Podręcznik do nauki
gramatyki języka niemieckiego
(1. rok lingwistyki stosowanej)

SPIS TREŚCI

1. Rodzajnik w języku niemieckim. Kiedy należy go używać, a kiedy nie? Słowa zastępujące rodzajniki.	<i>der die das</i>	1 – 13
2. Zdanie w języku niemieckim. Szyk wyrazów w zdaniu.	<i>Ich bin Anna.</i> 	14 – 20
3. Czasowniki w obiektywnym i subiektywnym znaczeniu. Wyraż swoje przypuszczenia!		21 – 26
4. Czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone. Różne znaczenia tych samych czasowników.		27 – 34
5. Czasowniki w czasie przeszłym Perfekt i Präteritum. Różne znaczenia podobnych słów.		35 – 37
6. Tryb przypuszczający (Konjunktiv II). Co by było, gdyby...		38 – 42
7. Mowa zależna (Konjunktiv I). Zacytuj kogoś!		43 – 47
8. Strona bierna w trybie oznajmującym i przypuszczającym. Coś zostało zrobione!		48 – 52
9. Urzeczownikowienie czasownika. Ja sporządzam analizę, a zatem analizuję!		53 – 56
10. Test		57 – 58
11. Literaturverzeichnis		59

Artikel – wo ist er obligatorisch und wo nicht?

1. Den bestimmten Artikel benutzt man bei:

- a. Nomen, die **einzigartig** (individualisiert), oder Dingen, die nur einmal passiert sind oder **nur einmal** vorkommen: die Elbe, die Sonne, der Hauptbahnhof, z. B.

der die
das

„Die Sonne scheint sehr stark.“
Słońce świeci bardzo mocno.

„Das Geld, das ich verliehen habe, ist weg.“
Pieniądze, które pożyczyłam, zniknęły.

Die Ausnahme, dass man bei diesen Nomen den unbestimmten Artikel benutzt, ist, wenn man das Nomen zählt (z. B. „Es gibt nur eine Sonne.“).

Rodzajnik określony jest używany przy rzeczownikach, które są jedyne w swoim rodzaju (np. słońce, Ziemia lub dworzec główny, który jest tylko JEDEN w danym mieście). Rodzajnik ten jest używany również do rzeczowników, które możemy zindywidualizować, np. TA (a nie inna) kobieta jest piękna.

Słowo „eine” może być używane przy takich rzeczownikach, kiedy mamy na myśli cyfrę 1: „jeden”.

Rodzajnik w języku niemieckim.
Jeśli używamy rodzajnika, to którego
rodzajnika powinniśmy użyć?

Welchen Artikel („der“, „die“
oder „das“) sollte man vor
einem Wort benutzen?

niemieckiwpraktyce.pl

ZAKAMARKI
JĘZYKA NIEMIECKIEGO

RODZAJNIKI

der

der BMW,
der Audi,
der Mercedes

der ICE

die

die BMW

die Titanic

die Boeing 474

das

das Rot,
das Gelb,
das Blau

das Metall

Satzbau: Wie wird im Deutschen ein Satz gebaut?

Ich bin Anna.

Im Deutschen muss jeder Satz aus mindestens zwei Wörtern bestehen: **einem Subjekt** und **einem Verb** (fachlich genannt: **Prädikat**). Die anderen Wörter im Satz sind nicht obligatorisch. Wenn sie jedoch im Satz benutzt werden, sollten sie typischerweise in einer bestimmten Reihenfolge vorkommen. In der Grafik finden Sie die typische Reihenfolge verschiedener Satzteile.

Kolejność słów w zdaniu niemieckim

<i>temporal</i>	<i>kausal</i>	<i>modal</i>	<i>lokal</i>
Wann?	Warum?	Wie?	Wo?

Ich habe

gestern aus Liebe schnell im Supermarkt

te   *ka*   *mo*   *lo*

ein Geschenk für sie gekauft.

Zdanie w języku niemieckim MUSI składać się z **podmiotu** oraz z **orzeczenia**. **Reszta zdania** jest nieobowiązkowa przy wielu czasownikach (ale nie wszystkich). Jeśli w zdaniu jest jednak **reszta zdania**, to kolejność słów reszty zdania jest określona poprzez zasadę TEKAMOLO (patrz: obrazek) oraz poprzez zasadę dotyczącą kolejności obiektów w tym zdaniu. Druga ze wspomnianych zasad mówi, że jeśli mamy obiekty składające się z samych rzeczowników (i ich rodzajników), to najpierw wpisujemy rzeczowniki w Dativie, a następnie Akkusativie (o ile nie ma tam zaimków osobowych). Słowo w Genitivie może być „doczepione” do któregoś z tych obiektów, do podmiotu albo może być powiązane z orzeczeniem. Wszystko ma znaczenie przy budowie zdania. W tabelce na następnej stronie jest pokazana typowa struktura zdania niemieckiego, która odnosi się nie tylko do zasady TEKAMOLO.

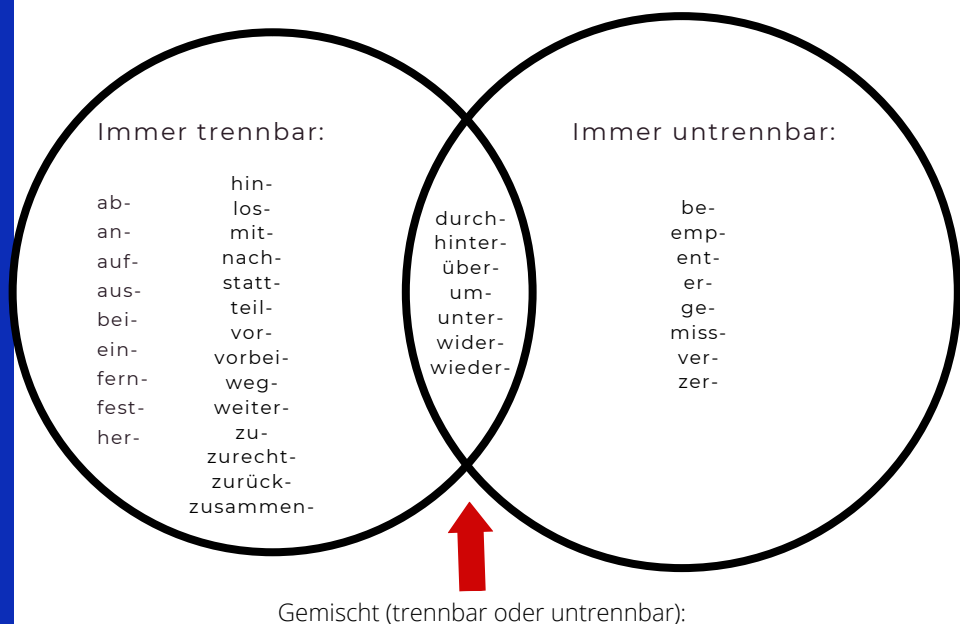
Różne znaczenia tych samych
czasowników.

Trennbare und untrennbare Verben

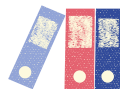

– haben die Verben eine andere Bedeutung je
nachdem, ob das Präfix trennbar oder
untrennbar ist?

Die vorliegende Grafik liefert die genaue Information, welche Präfixe immer trennbar, immer untrennbar und entweder trennbar oder untrennbar sind und bei welchen man die Bedeutung des Verbs kennen muss, um dies zu identifizieren.

Niektóre czasowniki w języku niemieckim łączą się z tzw. Präfixami, czyli przedrostkami. Część z nich zawsze jest rozdzielnie złożona z czasownikiem, inne są nierozdzielne, a niektóre są albo rozdzielne, albo nie w zależności od znaczenia czasownika. W kolejnej tabelce pokażę takie czasowniki, które mogą być albo takie, albo takie i mają inne znaczenia. Czasowniki, które w takiej sytuacji są nierozdzielnie złożone, mają zazwyczaj metaforyczne znaczenia, a rozdzielnie złożone mają znaczenie dosłowne. Ta zasada jednak nie zawsze obowiązuje i „nie zdaje egzaminu w praktyce”.

Dasselbe Verb, aber unterschiedliche Formen im Perfekt und im Präteritum

Es gibt ein paar Verben, die zwar im Präsens auf dieselbe Weise geschrieben werden, aber unterschiedliche Formen im Perfekt und im Präteritum und auch unterschiedliche Bedeutungen haben.

bewegen

bewegte
hat bewegt = den Ort verändert

Ich habe mich bewegt.
(Ruszałam się).

bewog
hat bewogen = jemanden veranlasst, etwas zu tun

Die Situation hat mich zum Betrug bewogen.
(Ta sytuacja doprowadziła mnie do oszustwa).

schaffen

schaffte
hat geschafft = etwas vollbracht

Ich habe es geschafft, die Wohnung zu verkaufen.
(Ja poradziłam sobie z tym, aby sprzedać mieszkanie).

schuf
hat geschaffen = gestaltend hervorgebracht für etwas wie geschaffen sein

Sie hat etwas Neues auf dem Markt geschaffen.
(Ona stworzyła coś nowego na rynku).
Sie ist wie geschaffen für mich.
(Ona jest stworzona dla mnie).

senden

sendete
hat gesendet = etwas ausgestrahlt

Das Radio hat Nachrichten gesendet.
(Radio nadaje wiadomości).

sandte
hat gesandt = etwas geschickt

Ich habe ihm ein Paket per Post gesandt.
(Ja wysłałam mu paczkę pocztą).

W języku niemieckim istnieją również i takie czasowniki, które w czasie teraźniejszym wyglądają tak samo mimo różnicy w znaczeniu, lecz w czasie przeszłym już nie tylko różni je znaczenie, ale dodatkowo przyjmują one odmienne formy.

Strona bierna w trybie oznajmującym
i przypuszczającym. Coś zostało
zrobione!

49

Satz mit Agens und Akkusativobjekt

Peter (Subjekt/Agens) verkauft („wen oder was?“) das Auto (Akkusativobjekt).

Piotr (podmiot) sprzedał („kogo albo co?“) ten samochód (objekt w przypadku Akkusativ).

➔ Vorgangspassiv (strona bierna)

Das Auto wird von Peter verkauft.

Ten samochód został kupiony przez Piotra.

➔ Zustandspassiv (strona bierna
określająca stan)

Das Auto ist verkauft.

Ten samochód jest kupiony.

Satz mit subjektlosem Geschehen

Man raucht hier nicht.

Tutaj się nie pali.

➔ Vorgangspassiv (strona bierna)

Es wird hier nicht geraucht.

Hier wird nicht geraucht.